

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО

спеціальність	103 Науки про Землю	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	«Науки про Землю (Моніторинг геосистем та ГІС-технології)»	факультет	біотехнологій
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	екології та біотехнологій в рослинництві

ВИКЛАДАЧ

Чуприна Юлія Юріївна

Вища освіта – Харківський національний університет ім. В.В. Докучаєва спеціальність 202 Захист рослин; Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут" спеціальність 162 Біотехнології та біоінженерія
Науковий ступінь – доктор PhD за спеціальністю 101 Екологія

Вчене звання – немає

Досвід роботи – більше 5 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- авторка більше 7 методичних розробок;
- співавторка 5 навчальних посібників;
- учасниця наукових і методичних конференцій.

телефон

+380507057016

електронна пошта

rybchenko_yuliya@ukr.net

дистанційна підтримка

Google Meet
Moodle, ZOOM

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формування розуміння студентами того, що всі геокомпоненти навколишнього природного середовища в географічній оболонці взаємопов'язані між собою, відповідно, вони утворюють ієрархічно різнорівневі геокомплекси (геосистеми), які мають певні властивості, відзначаються певним характером функціонування, динаміки та розвитку і внаслідок їх надзвичайного різноманіття підлягають упорядкуванню, ідентифікації та картографуванню й оцінці.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота, імітаційний проєкт
Обсяг і форми контролю	5 кредитів ECTS (150 годин): 36 годин лекції, 36 годин практичні; модульний контроль (3 модулі); підсумковий контроль – екзамен.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетентності	<p>ІК.01. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області наук про Землю або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації.</p> <p>ЗК.03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК.04. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ФК.01. Знання та розуміння теоретичних основ наук про Землю як комплексну природну систему</p> <p>ФК.03. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах.</p> <p>ФК.05. Здатність до всебічного аналізу складу і будови геосфер.</p>	Програмні результати навчання	<p>ПР.01. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю.</p> <p>ПР.04. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в області наук про Землю.</p> <p>ПР.05. Вміти проводити польові та лабораторні дослідження.</p> <p>ПР.07. Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.</p> <p>ПР.08. Обґрунтовувати вибір та використовувати польові та лабораторні методи для аналізу природних та антропогенних систем і об'єктів.</p> <p>ПР.10. Аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.</p> <p>ПР.11. Впорядковувати і узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень.</p> <p>ПР.14. Брати участь у розробці проєктів і практичних рекомендацій в галузі наук про Землю.</p> <p>ПР.15. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.</p>
-----------------------	--	--------------------------------------	---

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

**Модуль 1. ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО ЯК НАУКА. МОРФОЛОГІЧНА ТА ПРОСТОРОВО-ЧАСОВА
СТРУКТУРА ЛАНДШАФТНИХ КОМПЛЕКСІВ**

Лекція 1.	Об'єкт, предмет і завдання ландшафтознавства та ландшафтної екології. Їхнє місце у системі у системі географічних наук. Історія розвитку.	Практичне заняття ПЗ 1	Становлення вчення про природні комплекси Визначення меж ландшафтних комплексів на основі орографічних особливостей території	Самостійна робота	Накреслити схему місця ландшафтознавства в загальній системі географічних наук. Представити схему етапів формування ландшафтознавчих знань. Укласти таблицю ландшафтознавства. Накреслити схему, яка б представила розподіл ландшафтних комплексів рівня «урочище».
Лекція 2.	Основні закономірності регіональної диференціації географічної оболонки. Поняття про географічний ландшафт	ПЗ 2	Аналіз чинників формування природних територіальних комплексів		
Лекція 3.	Межі ландшафтів та їх особливості. Природні компоненти та чинники формування природних комплексів	ПЗ 3	Виокремлення природних територіальних комплексів на топографічних картах рівнинної та гірської територій		

МОДУЛЬ 2. ФУНКЦІОНУВАННЯ, ДИНАМІКА ТА РОЗВИТОК ЛАНДШАФТНИХ КОМПЛЕКСІВ

Лекція 4.	Локальний рівень диференціації географічної оболонки	ПЗ 4	Укладання ландшафтної карти на ключову ділянку Українських Карпат	Самостійна робота	Накреслити ландшафтний профіль для геокомплексів рівня «урочище». Виявити ознаки, що свідчать про принципову відмінність між поняттями «ландшафтна структура» і «фізико-географічне районування». Представити схему типів ландшафтної структури обраного регіону. Особливості використання ГІС-технологій у сучасному ландшафтознавстві. Центри розвитку ландшафтознавчої науки в Україні.
Лекція 5.	Рівнинні ландшафти та їх морфологія Фація як елементарний природно-територіальний комплекс	ПЗ 5	Типологічна систематизація природних територіальних комплексів та укладання легенди до ландшафтної карти ключової ділянки		
Лекція 6.	Гірські ландшафти та їх морфологія Чинники ландшафтної диференціації гірських країн	ПЗ 6	Параметризація ландшафтного різноманіття території		
Лекція 7.	Особливості функціонування ландшафтів. Процесна ландшафтна екологія	ПЗ 7	Еколого-ландшафтознавче районування території		
Лекція 8.	Характеристика динаміка і стійкість ландшафту. Динамічна ландшафтна екологія. Основні типи змін у ландшафтах	ПЗ 8	Центри розвитку ландшафтознавчої науки в Україні		
Лекція 9.	Генезис, вік та розвиток ландшафтів Чинники формування і розвитку природних комплексів	ПЗ 9	Система географічних наук та напрямки прикладного ландшафтознавства		

МОДУЛЬ 3. ЛАНДШАФТНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ТА ЙОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ

Лекція 10.	Ландшафтно-екологічний та еколого-ландшафтознавчий підходи як основа ландшафтно-екології	ПЗ 10	Взаємозв'язок зональних і азональних чинників диференціації географічної оболонки	Самостійна робота	Питання колообігу речовин у природних комплексах
Лекція 11.	Передумови формування екологічної ситуації території Властивості ландшафтних комплексів як природня передумова формування екологічної ситуації	ПЗ 11	Особливості диференціації природних умов у гірських системах Прояви зональних особливостей диференціації ландшафтно-екологічної оболонки на локальному рівні		Взаємозв'язок зональних і азональних чинників диференціації географічної оболонки Особливості диференціації природних умов у гірських системах Прояви зональних особливостей диференціації ландшафтно-екологічної оболонки на локальному рівні
Лекція 12.	Антропогенне навантаження та модифікація природних комплексів	ПЗ 12	Співвідношення понять природний територіальний комплекс і геосистеми		Вплив властивостей літогенної основ на поширення і розвиток геологогеоморфологічних процесів
Лекція 13.	Ландшафтне різноманіття та його збереження	ПЗ 13	Неповні геосистеми та їх поширення у природі		Вплив властивостей літогенної основ на поширення і розвиток геологогеоморфологічних процесів
Лекція 14.	Ландшафтно-екологічні підходи до оптимізації системи природокористування	ПЗ 14	Цикли функціонування природних територіальних комплексів		
Лекція 15.	Методологія дослідження ландшафтних комплексів та їхнього екологічного стану Методологія ландшафтознавчих досліджень	ПЗ 15	Біогенний обмін речовин у ландшафтах Підходи та критерії виокремлення територій за екологічною складовою Сучасна система природокористування в Україні		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Ландшафтознавство: навч. посіб. / Матковська С. І., Світельський М. М., Іщук О. В., Стріха В. А., Шульга І. В. Херсон: ОЛДІ - плюс, 2021. 349 с.
2. Міллер Г.П., Петлін В.М., Мельник А.В. Ландшафтознавство: теорія і практика: навч. посібн. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 172 с.
3. Міхелі С.В. Основи ландшафтознавства. – К.: Абетка-НОВА, 2002. 184 с.
4. Петлін В. М., Міщенко О. В. Прикладне ландшафтознавство: підручник. Луцьк: Вежа-друк, 2021. 328 с.
5. Воловик В. М. Ландшафтознавство. Курс лекцій: навч. посіб. Вінниця: Твори, 2018. 254 с.

Методичне забезпечення

1. Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: місце і простір : в 2 т. / М.Д. Гродзинський. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2005. Т. 431 с.
2. Денисик Г. І. Антропогенне ландшафтознавство: навч. посібник: в 2 ч. Вінниця: Вінницька обласна друкарня, 2014. Ч. 1 : Загальне антропогенне ландшафтознавство. 332 с.
3. Денисик Г. І. Антропогенне ландшафтознавство: навч. посібник: в 2 ч. Вінниця: Вінницька обласна друкарня, 2015. Ч. 2: Регіональне антропогенне ландшафтознавство. 328 с.
4. Ландшафтознавство: методичні рекомендації до практичних і семінарських занять. Для студентів спеціальностей 106 Географія, 103 Науки про Землю, 014.07 Середня освіта (Географія), денної та заочної форм навчання. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2017. 32 с.
5. Петлін В. М., Міщенко О. В. Прикладне ландшафтознавство: підручник. Луцьк: Вежа-друк, 2021. 328 с.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
66–73	D		
60–65	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістюповторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковимповторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у Положенні про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин : виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.